

Just follow the money;

Oftewel: Where has all the money gone?

Een kritische vraag over privatisering en deregulatie

Door: Ragner Onrust

Februari 2012

Enige jaren geleden hoorde ik in een documentaire over het Watergate schandaal, de beroemde opname van de woorden van de aangever: 'Just follow the money'. Nu met de economische crisis en de toch steeds verdergaande inmenging van het grote geld in de politiek, moest ik weer aan die woorden denken en heb het gekozen als titel voor dit pamflet met vragen over de economische ontwikkelingen van de afgelopen decennia en de toestand waarin we nu verkeren. Ik wil hierin vier voorbeelden bespreken van ontwikkelingen op het economische vlak waarbij voor mij veel vragen over gebleven zijn met betrekking tot de geldstromen en de inmenging van economie in de politiek. De hoofdvraag voor mij is te vinden in de subtitel, namelijk: waar is al dat geld gebleven?

Casus 1: Privatisering van de spoorwegen;

Sinds de privatisering van de spoorwegen meen ik de volgende ontwikkelingen waar te hebben kunnen nemen:

- Kaartverkoop is wegbezuinigd
- Stationspersoneel is wegbezuinigd
- Conducteurs zijn wegbezuinigd
- Wachtkamers zijn wegbezuinigd of uitbesteed
- Op schoonmaak is bezuinigd
- De automatisering is uitgebreid

Bij mij reist de vraag wat er met het bezuinigde bedrag gebeurd is en nog steeds gebeurd, daar het structurele bezuinigingen betreft. Immers de kaartjes zijn niet goedkoper maar juist duurder geworden. De service is steeds slechter. Kort geleden is in de sprinter zelfs de WC geschrapt. En uiteindelijk is ook de betrouwbaarheid verslechterd. Daar is het geld dus duidelijk niet heen gegaan. Maar waarheen dan wel? De salarissen van de directie en het management? De aandeelhouders?

Casus 2: Deregulatie en automatisering van de banken;

Sinds het vorige decennium hebben de banken de volgende bezuinigingsmaatregelen genomen:

- Kleine filialen zijn gesloten
- Personeel wegbezuinigd
- Bankpas van gratis naar betaald
- Accept-giro van gratis naar betaald, naar inmiddels ongewenst t.o.v. automatische incasso
- Werk uitbesteed aan lage lonenlanden
- Meer elektronisch betalen i.p.v. contant
- Geen rente op betaalrekeningen
- Woekerpolissen

Ook hier weer de vraag waar het bezuinigde geld gebleven is. Immers de rente op spaarrekeningen is er niet hoger op geworden, maar stelt feitelijk weinig meer voor. Toch moeten die bezuinigingsmaatregelen structureel enorme bedragen hebben opgeleverd. Is dat naar de bonussen gegaan? Worden de commissarissen daarvan betaald? Ik ben daar erg benieuwd naar en verwonder mij erover dat ik zelfs in deze tijd van de bankencrisis zo weinig daarover hoor en kan terugvinden.

Casus 3: Privatisering van de nutsbedrijven:

Overeenkomstig met de privatisering van de spoorwegen is ons ook hier voorgehouden dat het allemaal beter en goedkoper zou worden door:

- Marktwerking
- Automatisering
- Van facturen via de acceptgiro naar de machtiging
- Isolatie en besparingsmaatregelen
- Grote inkoop

Maar is het goedkoper geworden? Zijn de tarieven lager? Is de service beter? En de betrouwbaarheid? Kon het eigenlijk ook wel goedkoper en beter of hebben we ons wat op de mouw laten spelden of op laten dringen? Immers, bij privatisering komt er in ene BTW bij. En later kwam er ook nog de milieubelasting. Verder willen de aandeelhouders van het bedrijf ook rendement. Die zijn pas tevreden met een procent of 10. En dan moeten we natuurlijk de topsalarissen en bonussen niet vergeten. We hebben ons dus een oor aan laten naaien. Een ezelsoor wel te verstaan, want dit hadden we allemaal kunnen

weten. Maar wat is er dan met het geld gebeurd als we dat niet teruggekregen hebben? We betalen nu naast de werkelijke energiekosten ook vastrecht, transportkosten, capaciteitskosten, meterhuur en administratiekosten. Waar o waar gaat dat geld allemaal uiteindelijk naar toe?

Casus 4: Verdergaande privatisering en marktwerking

Ons wordt nu voorgehouden dat ook de overige nutsbedrijven, openbaarvervoers bedrijven en zelfs de zorg geprivatiseerd moet worden. Wat kunnen we daarvan verwachten? Lagere kosten? Zie eens de verplichte ziektekostenverzekering. Niemand kan mij vertellen waar nu werkelijk de stijging in de kosten door veroorzaakt is. Niemand wil of kan vertellen waar dat geld naartoe gaat. Wel weten ze te vertellen dat het alleen nog maar veel duurder gaat worden.

De geprivatiseerde post ..... Hoeveel kost een postzegel nu, nu de postbodes op straat zijn gezet en de vervangende postbestellers sporadisch de brievenbus weten te vinden? Er wordt al niet meer op maandag bezorgd en de ander dagen van de week zijn afhankelijk van de gesteldheid en zin van de postbezorger.

De tandarts ..... Heeft u de nieuwe prijslijst al vergeleken?

De KPN ..... Betaalt u nu meer of minder voor uw telefoon dan vroeger?

Openbaar vervoer ..... is de prijs van het kaartje omlaag gegaan sinds de invoering van de OV-chip?

Volgens mij kan het niet anders dan dat het allemaal meer wordt. Immers, een privaat bedrijf moet 19 % BTW berekenen, omzetbelasting en vennootschapsbelasting verrekenen, aandeelhouders tevreden stellen, de oudedagvoorziening van de werknemers regelen, duur geld lenen, topsalarissen uitbetalen en niet te vergeten de bonussen. En dat betalen wij dan met z'n allen.

Mijn vraag naar aanleiding van deze casussen is waarom er in de onderzoeksjournalistiek niet eens gedegen wordt nagegaan hoeveel de kosten echt zijn gestegen en waar dat geld uiteindelijk terecht komt. Hoeveel komt terug bij het rijk c.q. de belastingbetaler, hoeveel gaat er naar de directie, commissarissen en managers, hoeveel gaat er naar de banken en hoeveel komt er uiteindelijk bij de aandeelhouders terecht?

Ik vind het vreemd dat we zo weinig kritisch zijn naar een ontwikkeling die de rijken steeds rijker en machtiger maakt en de armen steeds armer en onmachtiger. Daar mag wat mij betreft wel een keer heel gedegen en kritisch naar gekeken worden zodat er duidelijkheid in gebracht kan worden.